

Vragenlijst People

Thema's: *Verankering, burgerparticipatie, Samenleving*

In deze vragenlijst ligt het accent op de sociale dimensie (People) van duurzame ontwikkeling. Om een compleet beeld te krijgen van het duurzaamheidsbeleid binnen de gemeente, is het raadzaam om ook de overige vragenlijsten in te vullen.

People: sociale dimensie van duurzaamheid

Verwante begrippen: sociaal kapitaal, (burger)participatie, solidariteit, (wereld)burgerschap, energieke samenleving, samenwerken, social empowerment

"Human beings are at the centre of concerns for sustainable development. They are entitled to a healthy and productive life in harmony with nature."

Principle 1 van de Rio Declaration (1992):

De 'P' van 'People' zou ook kunnen staan voor 'Participatie'. Een duurzame samenleving heeft gemeenschapsgevoel nodig, waarbij inwoners zich betrokken en verantwoordelijk voelen bij wat er gebeurt in hun samenleving, de wereld en met hun medebewoners.

Centrale vragen in deze vragenlijst zijn:

- Het aansturen van duurzame ontwikkeling is mensenwerk. Heeft de gemeente duurzaamheid binnen haar organisatie verankerd in de werkprocessen en organisatie cultuur?
- wat doet de gemeente om haar inwoners zoveel mogelijk te betrekken bij het maken van (politieke) duurzame beleidskeuzes?
- En wat doet ze om de duurzame initiatieven vanuit de samenleving te faciliteren?
- In hoeverre heeft de gemeente aandacht voor het bevorderen van duurzaam gedrag en (wereld)burgerschap?

Think Globally, Act Locally

Het is van belang om lokale ontwikkelingen in een grotere context te plaatsen, voorbij de eigen straat en de wijk. Immers, duurzame ontwikkeling betekent ook rekening houden met mensen elders. Het actief bevorderen van mondiaal bewustzijn of actief wereldburgerschap biedt de gemeente kansen voor meer begrip en lokaal draagvlak.

Relevante internationale afspraken die ook Nederland heeft ondertekend:

- Universele verklaring van de rechten van de mens (1948)
- Millenniumdoel 2: gelijke rechten voor mannen en vrouwen

Opbouw van de vragenlijst

De vragenlijst bestaat uit drie thema's: 3) Verankering binnen de organisatie, 2) Burgerparticipatie, 3) Duurzaamheid en samenleving.

Resultaten en correcties

In totaal kan de gemeente 75 voor de vragenlijst PEOPLE behalen. Natuurlijk is de vragenlijst niet uitputtend. Doet uw gemeente beduidend meer binnen deze beleidsterreinen? Of geven de antwoorden een te positief beeld, is er veel op papier vastgelegd maar in de praktijk nog niet uitgewerkt?

U kunt corrigeren voor maximaal 3 punten extra toe te kennen of af te trekken. Een voorstel voor correcties en de bijbehorende motivatie kan onderaan de lijst worden gegeven. Op basis van de gegeven argumenten worden correcties wel of niet door de coördinator toegekend.

Vragen: verankering in de organisatie

Verankering van duurzaamheid binnen de gemeentelijke organisatie en haar mensen

Zorgdragen voor duurzame ontwikkeling is mensenwerk. De integratie van duurzaamheid (of MVO) binnen de gemeentelijke organisatie is een continue leer- en groeiproces.

In 2010 is de zogeheten ISO 26000 richtlijn vastgesteld, een internationale richtlijn voor Maatschappelijke Verantwoordelijkheid van Organisaties (MVO). Deze biedt handvatten voor elk type organisatie om hun maatschappelijke verantwoordelijkheid 'op maat' in te vullen en op gestructureerde wijze te implementeren. De richtlijn is het resultaat van een 5-jarig wereldwijd multi-stakeholder consultatie proces. De basiselementen van ISO 26000 vormen belangrijkste referentie kader voor de onderstaande vragen mbt het proces van institutionalisering en internalisering van duurzame ontwikkeling binnen kernprocessen van de gemeente. Ref: www.nen.nl/iso26000

	Vraag	Toelichting	Antwoord	Score
1.	In uw gemeente is duurzame ontwikkeling uitgewerkt in een strategische visie op lange termijn.	<i>(Vraag 1 People 2009)</i> Duurzame ontwikkeling vraagt per definitie een visie op lange termijn .	Ja/Nee	3
2.	Samen met de belangrijkste stakeholders (burgers, maatschappelijk veld, bedrijfsleven) wordt de strategische visie levendig en up-to-date gehouden.	<i>(aanpassing vraag 1 People 2009)</i> Een organisatie behoort de belangen van haar stakeholders te respecteren, in overweging te nemen en erop in te spelen (Ref ISO 26000). Up-to-date: per 1 á 2 jaar herijkt.	Ja/Nee	2
3.	Het huidige coalitieprogramma hanteert duurzaamheid als uitgangsprincipe en heeft dit vertaald in bestuurlijke prioriteiten om duurzame ontwikkelingen te bevorderen.	<i>(aanpassing vraag 2 People 2009)</i> Het uitwerken van een strategische visie heeft alleen zijn waarde als er structureel aan gerefereerd wordt en de neergelegde ambities regelmatig terugkomen op de (politieke) agenda.	Ja/Nee	2
4.	In uw gemeente zijn richtlijnen ontwikkeld om ervoor zorg te dragen dat duurzaamheid op structurele wijze meegenomen wordt in beleids-, programma- en projectontwikkeling.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Om duurzame ontwikkeling als uitgangsprincipe te institutionaliseren binnen de organisatie, is het belangrijk duidelijke richtlijnen te hebben die voor iedereen gelden. Duurzame is een verplicht hoofdstuk/paragraaf in (voorstellen voor) projecten, programma's, rapportages waar uw gemeente verantwoordelijkheid voor draagt.	Ja/Nee	1
5.	Bij ruimtelijke planning waakt uw gemeente ervoor dat er een transparante afweging plaatsvindt van economische, sociale én ecologische belangen. Duurzame ontwikkelingen worden daarbij zoveel mogelijke gefaciliteerd.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Ruimtelijke ordening is bij uitstek het instrument om zorg te dragen dat er duidelijk sprake is van coherent beleid en een ' <i>facilitating environment</i> ' gecreëerd wordt voor duurzame energieprojecten, adaptatie aan klimaatverandering, e.d. Zie eveneens visie en resultaten platform duurzame gebiedsontwikkeling: www.platformdgo.nl	Ja/Nee	2
6.	De structuurvisie is een ruimtelijke weergave van de gemeentelijke visie op duurzame ontwikkeling. Knelpunten tussen ecologische, sociale en economische belangen zijn in kaart	<i>(Nieuwe vraag)</i> Structuurvisie: een strategisch beleidsdocument over de ruimtelijke en functionele ontwikkelingen in de gemeente.	Ja/Nee	2

	gebracht en geagendeerd voor openbare besluitvorming.			
7.	Via uw website is eenvoudig en snel informatie te vinden over de visie en inspanning van uw gemeente gericht op duurzame ontwikkeling.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Eenvoudig en snel informatie vinden via website betekent hier dat je via de homepage met max. twee klikken op dit onderwerp terecht komt.	Ja/Nee	1
8.	Binnen het college van Burgemeester & Wethouders is één lid verantwoordelijk voor de verankering van duurzaamheid als uitgangsprincipe binnen de organisatie.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Binnen het college van Burgemeester & Wethouders is één lid verantwoordelijk voor de verankering van duurzaamheid als uitgangsprincipe binnen de organisatie.	Ja/Nee	1
9.	Uw gemeente beschikt over een MVO beleidsplan (in wording).	<i>(Nieuwe vraag)</i> ISO 26000, de internationale MVO-richtlijn, biedt hiervoor een structureel kader. www.nen.nl/iso26000 .	Ja/Nee	2
10.	Duurzaamheid/MVO is geïntegreerd in het HRM-beleid van uw gemeente.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Gedacht kan worden aan een gedragscode, (bij)scholing, interne evaluatie.	Jan/Nee	1
11.	Uw gemeente streeft in haar personeelsbeleid nadrukkelijk naar een personeelssamenstelling die een evenredige afspiegeling is van de lokale samenleving (diversiteitsbeleid).	<i>(vraag 11 lijst People 2009)</i> Het is voor het ontwikkelings- en integratieproces wezenlijk dat migranten, maar ook andere groepen in de samenleving deel kunnen nemen in het arbeidsproces. Dat vraagt soms om een investering, zoals het specifiek opleiden of begeleiden van werknemers.	Ja/Nee	1
12.	Binnen de gemeentelijke organisatie wordt minimaal 40% van de leidinggevende functies in ingenomen door vrouwen.	<i>(vraag 13 lijst People 2009)</i> De overheid streeft naar gelijke rechten, kansen, vrijheden en verantwoordelijkheden in de maatschappij voor vrouwen en mannen. De overheid wil onder meer dat meer vrouwen gaan werken en meer vrouwen naar topfuncties laten doorstromen. (ref.: www.rijksoverheid.nl/vrouwenemancipatie)	Ja/Nee	1
13.	Het indienen van ideeën en initiatieven door het personeel voor het verduurzamen van de organisaties wordt gestimuleerd.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Een voorbeeld van een aanpak hiervoor is te vinden via www.duurzaammb.nl/tips/642	Ja/Nee	1
14.	Uw gemeente evalueert jaarlijks in hoeverre haar inwoners tevreden zijn over de gemeentelijke dienstverlening.	<i>(vraag 8 lijst People 2009)</i> Inwoners zijn de belangrijkste stakeholdergroep voor een gemeente. Zie voor een tevredenheidsonderzoek van de inwoner als klant en/of als burger: www.waarstaatjegemeente.nl	Ja/Nee	1
15.	De gemeente publiceert jaarlijks in aanvulling op de financiële verantwoording een duurzaamheidsverslag of maatschappelijk jaarverslag.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Bij de jaarlijkse financiële verantwoording (jaarrekening) worden de MVO/duurzaamheidsprestaties van de gemeente gerapporteerd. Voor handleidingen en internationale standaardisering van duurzaamheidsverslagen voor publieke en private sector: www.globalreporting.org	Ja/Nee	1
Subtotaal				22

Vragen: Burgerparticipatie (mobilisatie van burgerkracht)

"Het is effectief om burgers te betrekken bij het opstellen van beleid dat hen raakt. Vanuit een democratisch oogpunt, maar ook omdat het beleid er beter van wordt."
(Prodemos, Huis voor Democratie en Rechtstaat, www.prodemos.nl)

Beleidsmakers moeten meer openstaan voor burgers die zich inzetten voor de samenleving. Laat ze meer denken vanuit het perspectief van burgers en minder vanuit de bestuurlijke logica. (Ref WRR-rapport "Vertrouwen in de burger", 2012)

"De overheid heeft een wereld te winnen door de creativiteit en innovatiekracht van burgers [en bedrijven] beter te benutten". Maarten Haayer, De Energieke Samenleving, PBL 2011.

Er zijn veel verschillende vormen van burgerparticipatie. Onderstaande vragen gaan in op het betrekken van burgers bij de lokaal bestuur, beleidsontwikkeling en -uitvoering en op het inspelen en faciliteren van lokale initiatieven. Zie ter inspiratie <http://praktijkvoorbeelden.vng.nl/databank/burgerparticipatie.aspx>

ISO 26000 – Principes van maatschappelijke verantwoordelijkheid – "een organisatie behoort de belangen van haar stakeholders te respecteren, in overweging te nemen en erop in te spelen".

	Vraag	Toelichting	Antwoord	Score
16.	Uw gemeente besteedt structureel aandacht aan het betrekken van stakeholders (belangengroepen) bij de ontwikkeling van nieuwe beleidskaders en beleidsevaluaties, met name in het voortraject.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Structureel aandacht: er is een formeel protocol/richtlijn om belanghebbenden vroegtijdig uit te nodigen om input/feedback te leveren, bijvoorbeeld in de vorm van een klankbordgroep.	Ja/Nee	3
17.	Uw gemeente beschikt over een actuele communicatiestrategie om inwoners te informeren én actief te betrekken bij haar activiteiten en besluitvorming.	<i>(Nieuwe vraag)</i> <u>Actueel</u> wil zeggen dat de communicatiestrategie in jaarlijks geactualiseerd wordt.	Ja/Nee	1
18.	Uw gemeente heeft beleid voor volwaardige ondersteuning van mantelzorg en vrijwilligers .	<i>(vraag 17 lijst People 2009)</i> "De centrale vraag die de gemeente zich zal moeten stellen: hoe kunnen wij burgers faciliteren en accommoderen zodat zij hun zorg voor de leefbaarheid van de buurt en de zorg voor hun naasten kunnen vormgeven". (Ref: Factsheet Burgerparticipatie en de WMO - MOVISIE)	Ja/Nee	2
19.	Uw gemeente draagt structureel bij aan het bevorderen van maatschappelijk betrokken ondernemen (MBO) .	<i>(Nieuwe vraag)</i> Maatschappelijk betrokken ondernemen (MBO) is het <u>vrijwillig</u> investeren van expertise, menskracht, faciliteiten en netwerken in de (lokale) samenleving. Ondersteuning bijv. in de vorm van een MBO-platform waarin de samenwerking tussen het bedrijfsleven en vrijwilligersorganisaties gefaciliteerd wordt. Zie www.nationaalmboplatform.nl	Ja/Nee	2
20.	Uw gemeente heeft toegankelijke informatie en procedureregels voor het agenderen van een burgerinitiatief .	<i>(vraag 4 lijst People 2009)</i> Een burgerinitiatief : een voorstel van een initiatiefgerechtigde om een onderwerp op de agenda van de vergadering van de raad te plaatsen.	Ja/Nee	1

		Via de website en gemeentegids kan deze mogelijkheid voor burgerparticipatie eenvoudig toegankelijk worden gemaakt. Toegankelijkheid van de procedures kan ahv van feedback of via een eenvoudige enquête worden getoetst.		
21.	In de huidige beleidsperiode is minstens één burgerinitiatief (gerelateerd aan duurzaamheid) succesvol op de agenda van de gemeenteraad gekomen.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Actief beleid ter stimulering van burgerinitiatieven heeft resultaat.	Ja/Nee	1
22.	Uw gemeente praktiseert een wijkgerichte aanpak om inwoners actief te betrekken bij de inrichting en zorg voor hun eigen leefomgeving	<i>(Nieuwe vraag)</i> Voor informatie en inspiratie over de wijkaanpak, zie het platform voor wijkgerichtwerken: www.lpb.nl	Ja/Nee	2
23.	In uw gemeente is een structuur voor het faciliteren van duurzame burgerinitiatieven opgezet.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Hierbij kan gedacht worden aan een structureel overleg met lokale groepen, een vast aanspreekpunt per thema (b.v. duurzame energie of stadslandbouw) of een (digitaal) loket voor burgerinitiatieven	Ja/Nee	3
24.	Uw gemeente ondersteunt gedurende deze collegeperiode een 'jongerenraad' of een ander concreet en structureel initiatief om jongeren te betrekken bij de gemeentelijke politiek.	Betrekken van jongeren bij de lokale politiek en beleid vraag om extra inspanning. Ideeën hiervoor en samenwerking kan gezocht worden bij bijvoorbeeld het IPP, de Nationale Jeugdraad of Jongeren Milieu Actief.	Ja/Nee	1
25.	Uw gemeente spant zich actief in om vrouwen te betrekken bij politiek en lokaal bestuur.	<i>(aanpassing vraag 12 lijst People 2009)</i> Millenniumdoel 3 – gelijke rechten voor mannen en vrouwen. Vergroten van de politieke vertegenwoordiging van vrouwen is hier expliciet in opgenomen als indicator.	Ja/Nee	1
26.	Uw Gemeente draagt actief het belang van Art. 1 van de grondwet uit.	<i>(vraag 20 lijst People 2009)</i> Art 1: voorkomt en bestrijdt discriminatie. Zie www.art1.nl voor suggesties om hier aandacht voor te genereren.	Ja/Nee	2
27.	Uw gemeente heeft het fenomeen sociaal ondernemerschap omarmd en stimuleert en ondersteunt initiatieven op dit terrein.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Bij een sociale onderneming staat het maatschappelijk doel voorop. Het wordt ook wel de 4 ^e sector genoemd: "Social Enterprises nemen een positie in tussen de overheid, commerciële bedrijven en charitatieve instellingen" Ref: www.social-enterprise.nl	Ja/Nee	3
28.	Uw gemeente neemt deel aan de benchmark burgerparticipatie om haar beleid m.b.t. burgerparticipatie te monitoren en te verbeteren.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Benchmark Burgerparticipatie is een KING gecertificeerd instrument om burgerparticipatie in uw gemeente in beeld te brengen en te verbeteren. www.benchmarkburgerparticipatie.nl	Ja/Nee	2
Subtotaal				24

Vragen: Duurzaamheid & Samenleving

De transitie naar een duurzame samenleving vraagt bewustwording, betrokkenheid en het verhogen van de competentie bij individuen en in organisaties om te leren begrijpen wat duurzaamheid betekent. (geïnspireerd op The Natural Step, Theory of Change).

Duurzame ontwikkeling betekent ook rekening houden met behoeften en ambities van mensen elders. Het begrip mondiaal burgerschap sluit hierop aan. Samenwerking, (nieuwe) partnerschappen en/of het aansluiten bij bestaande initiatieven bieden gemeenten kansen om handen en voeten te geven aan het bekende adagium 'Think Globally, Act Locally'.

Veel informatie en inspiratie op dit terrein is onder andere te vinden via: www.millenniumgemeenten.nl, www.vereniginggdo.nl, www.fee.nl,

	Vraag	Toelichting	Antwoord	Score
29.	Uw gemeente ondersteunt voorlichting en bewustwording gericht op het verduurzamen van (consumptie)gedrag van de eigen inwoners.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Hiervoor is een wereld aan mogelijkheden, denk aan vaste rubriek in lokale krant, thema-tafel bibliotheek, duurzame krant/magazine op leestafel in ontvangsthuis (bijv. www.debeterewereld.nl , www.wattis.nl , www.p-plus.nl)	Ja/Nee	2
30.	Uw gemeente werkt jaarlijks mee aan meer dan één landelijke actie om duurzaam gedrag bij haar inwoners te bevorderen zoals Duurzame Dinsdag, klimaatstraatfeesten, Fairtrade-week e.d..	<i>(Nieuwe vraag)</i> Voorbeelden van publiekscampagnes met mogelijkheden voor regionale acties: www.dagvandeduurzaamheid.nl , www.klimaatverbond.nl , www.vereniginggdo.nl	Ja/Nee	1
31.	Samen met het maatschappelijk veld is er in uw gemeente extra aandacht voor kwetsbare groepen mbt het stimuleren van duurzaam en gezond (consumptie) gedrag.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Opleidingsniveau en/of inkomensniveau is gerelateerd aan wel of niet duurzaam gedrag en het aantal gezonde levensjaren. (bron: PBL: Monitor Duurzaam Nederland 2011)	Ja/Nee	2
32.	Uw gemeente werkt samen met werkgevers aan een lokale en/of regionale agenda gericht op een duurzame inzetbaarheid van mensen.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Duurzame inzetbaarheid: Het vermogen van de medewerker om nu en in de toekomst toegevoegde waarde te leveren voor een (arbeids)organisatie en daarbij zelf ook meerwaarde te ervaren. (Ref: NEN - NPR 6070)	Ja/Nee	2
33.	Uw gemeente houdt haar ambities en prestaties mbt het behoud van cultureel erfgoed actueel.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Bewustzijn van de eigen geschiedenis en het waarderen van het culturele erfgoed is belangrijk om begrippen als welvaart en ontwikkeling in het perspectief van tijd te plaatsen. (ref: PPP-scan Telos, www.telos.nl)	Ja/Nee	2
34.	Uw gemeente is actief lid van de vereniging Gemeenten voor Duurzame Ontwikkeling (GDO) .	<i>(Nieuwe vraag)</i> GDO is een bestuurlijk netwerk dat duurzame ontwikkeling dicht bij huis en op lokaal niveau mogelijk wil maken in samenwerking met burgers, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. GDO speelt in op de energieke samenleving en op nieuwe ideeën over	Ja/Nee	1

		een circulaire economie. (www.vereniginggdo.nl)		
35.	In het duurzaamheidsbeleid van de gemeente wordt gerefereerd aan mondiale ontwikkelingen en internationale afspraken zoals de klimaatafspraken en Millenniumdoelen.	In het duurzaamheidsbeleid van de gemeente wordt gerefereerd aan mondiale ontwikkelingen en internationale afspraken zoals de klimaatafspraken en Millenniumdoelen.	Ja/Nee	2
36.	Uw gemeente heeft zich uitgeroepen tot Millennium Gemeente . De gemeente onderkent daarmee het belang van internationale afspraken en vertaalt deze waar mogelijk door naar lokaal beleid.	<i>(aanpassing vraag 21 lijst People)</i> Een 'Millennium Gemeente' is een gemeente die op één of meerdere manieren actief is of wil worden in de internationale strijd tegen armoede en dit bewust wil uitdragen (bron: VNG). NB Post-2015 zullen de Millenniumdoelen een vervolg krijgen ivv Sustainable Development Goals (SDG's) www.millenniumgemeente.nl www.millenniumdoelen.nl	Ja/Nee	3
37.	De gemeente speelt een actieve rol bij initiatieven waarbij burgers, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties samenwerken om lokaal handelen vanuit mondiaal perspectief te stimuleren .	<i>(Nieuwe vraag)</i> Denk aan het ondersteunen van een platform, stichting, werkgroep, Team 2015 of andere groep die zich bezighoudt met de invulling van de lokale Millennium Gemeente campagne.	Ja/Nee	2
38.	Uw gemeente draagt de titel Fairtrade Gemeente of is bezig om deze titel te verkrijgen.	<i>(aanpassing vraag 18 lijst Profit 2009)</i> Om Fairtrade Gemeente te worden, moeten de gemeente en haar inwoners actief zijn in het bevorderen van eerlijke handel. Zie voor de criteria waaraan voldaan moet worden www.fairtradegemeente.nl	Ja/Nee	3
39.	Uw gemeente heeft in haar jaarlijkse begroting structureel een budget voor het bevorderen van mondiaal burgerschap/duurzaam gedrag gereserveerd.	<i>(aanpassing vraag 23 lijst People 2009)</i> 0,5 euro – 1 euro per inwoner was in veel gemeenten richtlijn voor het budget internationale samenwerking.	Ja/Nee	1
40.	Uw gemeente besteedt een gedeelte van dit budget aan voorlichting en bewustwording met betrekking tot mondiale vraagstukken.	<i>(Vraag 25 lijst People 2009)</i> Bijvoorbeeld budget voor de lokale invulling van het predicaat Millennium Gemeente of Fairtrade Gemeente. Door te investeren in voorlichting en bewustwording kan de gemeente zorgen voor een groter draagvlak voor internationale samenwerking.	Ja/Nee	1
41.	In uw gemeente zijn jongeren een uitgesproken doelgroep voor activiteiten gericht op (mondiaal) burgerschap en de bevordering van duurzaam gedrag.	<i>(Nieuwe vraag)</i> Jongeren is een belangrijke doelgroep van o.a. de campagne Millennium Gemeente.	Ja/Nee	1
42.	In uw gemeente heeft een ambtenaar de invulling van het predicaat Millennium Gemeente en/of het bevorderen van mondiaal burgerschap in zijn of haar takenpakket.	<i>(aanpassing vraag 22 lijst People 2009)</i> Bij grote gemeenten is dat vaak een aparte ambtenaar, bij kleinere gemeenten is dit vaak verwerkt in een functie van de afdeling voorlichting. In dat geval moet toch wel een taakomschrijving en uren beschikbaar zijn.	Ja/Nee	1
43.	Uw gemeente is betrokken bij activiteiten die direct bijdragen op internationaal niveau aan het behalen van Millenniumdoelen .	Bijvoorbeeld door steun aan lokale initiatieven met projecten in ontwikkelingslanden.	Ja/Nee	1

44.	Uw gemeente is lid van één of meerdere internationale samenwerkingsverbanden ter bevordering van duurzame ontwikkeling. Denk aan ICLEI (International Council for Local Environmental Initiatives) en het zogeheten Covenant of Mayors	<p><i>(vraag 24 lijst People 2009)</i> ICLEI is het internationale vereniging van lokale overheden dat zich inspant om opvolging te geven aan internationale afspraken met betrekking tot milieu en ontwikkeling (Agenda 21). De European Sustainable Cities en Towns campaign maakt hier deel vanuit. www.iclei-europe.org www.sustainable-cities.eu</p> <p>Het Burgemeestersconvenant is de Europese beweging waarin lokale en regionale overheden deelnemen door vrijwillig toe te zeggen de energie-efficiëntie en het gebruik van duurzame energiebronnen op hun grondgebied te verhogen. www.burgemeestersconvenant.eu of www.eumayors.eu</p>	Ja/Nee	2
45.	Uw gemeente of de door uw gemeente gesteunde organisaties, onderhouden één of meer relaties met andere gemeenten in ontwikkelingslanden en/of Europese transitielanden.	<p><i>(aanpassing vraag 26 lijst People 2009)</i> Uitwisselingsprogramma's, peer-to-peer contacten, e.d. leveren in de regel aan twee kanten winst op. (Zie VNG-International en NCDO)</p>	Ja/Nee	2
Subtotaal				29

Toe te passen correctie
Correctiefactor:

-3	-2	-1	0	1	2	3
----	----	----	---	---	---	---

Als u de score wilt corrigeren, vul hier de reden(en) in.